Цана асобнага нумару 15 гр. У гэтым нумары 6 старонак. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 93 (144). Вільня, Субота 17 Сьнежаня 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Вострабрамская 8—1.
(Wilno, ul. Ostrobramska 8—1):

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Канфіската «Сял. Нівы».

По загаду Камісара Ураду на м. Вільню дня 15-га сьнежаня с. г. канфіскаваны № 92 (143) „Сялянскае Нівы“ за перадавіцу „Першае парлямантскае прадстаўніцтва“.

Рэдакцыя „Сял. Нівы“ мусіць сьцьвердзіць, што гэтая канфіската зьяўляецца зусім безпадстаўнаю дзеля таго, што ў перадавіцы быў падан агляд працы Беларускага Пасольскага Клюбу ў Сойме.

Паводле соймавага рэгуляміну і абавязуючых законаў—выступленьні паслоў у Сойме, адносіны іх да ўраду, прапазыцыі і інтэрпэляцыі зьяўляюцца легальнымі і затым у прэсе можна аб іх пісаць.

Перадавіца „Першае парлямантскае прадстаўніцтва“ якраз падавала факты згодныя з істнуючым станам рэчаў.

Цікава, як Акружны Суд будзе заглядацца на апошнюю канфіскату „Сял. Нівы“?

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

XIV.

Кожны раз, калі нам у мэтах інфармацыі, чаго вымагае газэтная справа, прыходзіцца пісаць аб жыцьці Савецкае Дзяржавы, дзе пануюць бальшавікі, дык мусім задумацца... Мусім задумацца дзеля таго, што хочучы быць безстароннымі, трымаючы да Саветаў поўны нэўтралітэт, пры ўсім сваім аб'ектывізме можна бачыць у нашых аглядах быццам варожасьць, бо зусім мала спатыкаецца такога, што-б гаварыла аб тым, каб поўнасьцю апраўдаць бальшавікоў у тым, што яны зьяўляюцца — работніцка-сялянскаю ўладаю.

Каб даказаць нашую безстароннасьць, на гэты раз падаем для нашых чытачоў агляд па дадзеным № 1 „Права Працы“, газэты, якую прынамсі нельга западозрыць у варожасьці да Саветаў і іх улады.

Справа ў тым, што Сталін, генэральны сэкрэтар (а не старшыня савецкага ўраду, як падала газ. „Права Працы“) камуністычнае партыі, у часе сьвяткаваньня 10 угодкаў істнаваньня савецкай улады, даў цікавую інфармацыю прадстаўніком чужаземных дэлегацыяў па трынаццаці запытаньнях.

„На пытаньне: чаму СССР. не належыць да Лігі Нацыяў — Сталін адказаў: — Ліга Нацыяў — толькі шырма за якою спрытна хаваецца самаволя імпэрыялістычнай буржуазіі (вялікіх дзяржаваў); дык ясна, што дзяржава працоўных ня можа належаць да гэтай установы“.

На запытаньне, чаму у СССР. няма вольнасьці прэсы, Сталін адказаў,—што вольнасьць для ўрадавае прэсы ёсьць, а іншая прэса (газэты і іншае друкаванае слова) пралетарыяту не патрэбна.

Магчымасьці аб'яднаньня II сацыялістычнага і III бальшавіцкага інтэрнацыяналу, (II інтэрнацыянал, саюз усіх сацыялістаў, а III—саюз усіх бальшавікоў), Сталін становча запярэчыў з прычыны таго, што сацыялісты падтрымоўваюць капіталістычны лад.

Адносна сусьветнага камуністычнага пеpавароту — на жаль — Сталін нічога рашучага

Варункі пасьпеху.

Быў час, калі пануючыя ўлады і грамадзянства іншых народаў нічога не хацела слухаць аб Беларусах, іх імкненьнях і інтарэсах; асабліва польская ўлада не хацела прызнацца, што пад Польшчаю ёсьць шмат Беларусаў. Але выбары 1922 году, калі па сьпіску блёку нацыянальных меншасьцяў прайшло ў польскі парлямант 14 прадстаўнікоў Беларускага Народу, тады волей-ня-волей усе польскія партыі і ўрады прымушаны былі сказаць і пацьвердзіць выдадзенымі законамі, што пад Польшчаю ёсьць Беларускі Народ. Прызнаючы нашае істнаваньне, аднак кіруючыя польскія дзейнікі імкнуцца хоць зьменшыць лічбу жыхароў беларускай народнасьці. Польская ўрадовая статыстыка выказвае, што ў Польшчы жыве каля 1½ мільёна Беларусаў, але фактычна лік Беларусаў у Заходняй Беларусі даходзе да 2½ мільёнаў жыхароў. Пасколькі статыстычны апарат знаходзіцца не ў нашых руках, нам вельмі цяжка давесьці праўдзівасьць лічбы 2½ мільёнаў Беларусаў.

Аднак выбары ў Сойм і Сэнат могуць даць прыблізныя даныя аб ліку Беларусаў у Заходняй Беларусі. Калі прыняць, што ў Польшчы круглай лічбай жыве 30 мільёнаў жыхароў, а ў тым Беларусаў 2½ мільёнаў, дык на агульны лік 444 паслоў у Сойме—павінна быць 37 паслоў ад Беларускага Народу. Але польскі выбарны закон і адумысловы падзел вокругоў зьменшыў лік прадстаўнікоў ад нашых зямель. Калі ў этнаграфічнай Польшчы ў некаторых вокругах на адзін пасольскі мандат патрэбна 45 тысяч жыхароў, дык на нашых землях (і на ўкраінскіх) на 1 мандат прыходзіцца каля 90 тысяч жыхараў. Такое разьмяшчэньне і аблічэньне, ёсьць ведама, у выніку зьменшае лік прадстаўнікоў ад беларускіх зямель у Сойме. Такім чынам, замест прапарцыянальнай лічбы адносна ліку насяленьня 37 паслоў ад Беларускага Народу, на Заходнюю Беларусь (белар. вокругах) разам з іншымі нацыянальнасьцямі: Жыдамі, Літвінамі і інш., прыпадае толькі каля 32 мандатаў.

Калі ад гэтае лічбы адкінем адпаведны лік мандатаў для іншых нацыянальнасьцяў, дык для Беларускага Народу астаецца толькі каля 25 мандатаў. Гэтая лічба ёсьць тэорытычнай, іначай кажучы, калі-б усе выбаршчыкі Беларусы аддалі галасы за свой адзіны беларускі сьпісак, дык маглі-б правесьці ў Сойм сваіх 25 паслоў. Але з прычыны таго, што процант галасуючых на вёсцы заўсёды меншы за процант галасуючых у местах, дзе меншы процант жыхарства Беларускае нацыянальнасьці, Беларускі Народ ня зможа аддаць столькі галасоў, каб забраць усе свае 25 мандатаў. Каб найбольш прыблізіцца да гэтае тэорытычнае лічбы Беларусом патрэбна наступнае: перадусім усё беларускае жыхарства, як вёскі так і гораду і мястэчак — сяляне, работнікі, рамесьнікі і працоўная інтэлігенцыя — павінна на выбарах аб'яднацца і ісьці адным супольным сьпіскам. Паскольку ў цэнтры беларускага руху, у Вільні ўжо створаны Беларускі Аб,яднаны Выбарны Камітэт, г. зн. наскольку беларускія партыі і арганізацыі зрэалізавалі думку аб аб'яднаньні на выбарах, настолькі шырокія гушчы выбаршчыкаў павінны пайсьці за прыкладам цэнтру і аддаваць галасы толькі за адзіны сьпісак беларускага блёку. Ёсьць ведама, падчас выбарнай кампаніі зьявяцца рожныя псэўда беларускія сьпіскі, якія будуць імкнуцца адарваць галасы ад Беларускага Блёку, каб такім чынам, зьменшыць лік прадстаўніцтва Беларускага Народу ў Парляманце, але выбаршчыкі беларусы не павінны ісьці ў пастку, падобную да тае, якую ў 1922 годзе паставілі „Вызваленьне“ і П.П.С. Другім варункам, ад споўненьня якога залежыць лік беларускіх мандатаў, ёсьць процант адданьне галасоў.

Калі ўсе выбаршчыкі беларусы, маючыя права голасу (ад 21 году) аддадуць свае галасы ў дзень 4-га сакавіка, дык такім чынам споўняць свой абавязак перад Народам. Чым большы будзе процант галасаваўшых Беларусаў, тым больш будзе беларускіх мандатаў.

Дык вось, два варункі: аб'яднаньне пры выбарах (галасаваньне толькі за сьпісак беларускага блёку) і адданьне галасоў усімі тымі Беларусамі, якія толькі маюць права голасу за адзін сьпісак, будуць рашаць аб тым, сколькі Беларускі Народ будзе мець сваіх прадстаўнікоў у парляманце. У мэтах правядзеньня якнайбольшага ліку сваіх паслоў — змагароў за правы і інтарэсы сялянства і работнікаў, у мэтах аблягчэньня сабе барацьбы за сацыяльнае вызваленьне, усе Беларусы, як адзін бяз разьніцы веры і палітычных пагляда́ў, павінны дружна выступіць на выбарах і гэтым самым выявіць сваю сілу. Мала быць выбаршчыкам, які толькі можа галасаваць. Кожны сьвядомы выбаршчык на вёсцы павінен растлумачыць іншым значэньне выбараў і значэньне беларускага аб'яднаньня пры выбарах, павінен прыняць актыўны ўдзел у выбарнай акцыі і дапамагчы Беларускаму Народу выбраць толькі сваіх сапраўдных прадстаўнікоў. Усе працаўнікі на мясцох павінны гэтую працу весьці ў паразуменьні з арганізацыямі Беларускага Цэнтральнага Аб,яднанага Выбарнага Камітэту.

не сказаў. Адзначыў і толькі, што паасобныя паўстаньні будуць і параўняў гэтыя паўстаньні — ці-ж ня цікава — з марскім прылівам і адлівам і толькі. Знача-то прыбудзе „рэвалюцыйнае“ вады да берагоў, то ізноў убудзе.

Сьцьвярдзіўшы, з цыфрамі ў руках, незначны лік апазыцыянэраў (працаўнікаў проці яго палітыкі) у камуністычнай партыі, Сталін з забойчай іроніяй адкінуў усё тое, што прыпісвае апазыцыю сталінаўскаму цэнтру. З яго іранічна-забойчага запярэчаньня мы дазналіся, што працаўнікі сталінаўскай палітыкі (прыяцелі Троцкага, якога ўжо як ведама выгналі з камуністычнае партыі), вінавацяць сталінцаў у тым, што быццам яны прадалі ўсіх работнікаў контр-рэвалюцыі. (У гэтым самым сталінцы вінавацяць трацкістаў — дзе праўда? толькі ім ведама!).

На пытаньне французскага дэлегата ў справе барацьбы за нафтавы рынак, Сталін адказаў, што ніякае барацьбы няма, што Саветы толькі бароняць свой нафтавы рынак, а дзеля гэтага проста прадаюць нафту па ніжэйшай цане, ад цэнаў капіталістычных прамыслоўцаў.

„Гэтым самым, мы ня толькі баронім нафтавы рынак ад капіталістых, але-ж аблягчаем жыцьцё шырокім масам незаможных набыўцаў нафты“, — кажа Сталін.

У справе ажыцьцяўленьня сацыялізацыі сялянскіх гаспадаркаў, (што зьяўляецца цікавым і для нашага сялянства—паводле „Права Працы“). Сталін адзначыў, што яны маюць намер і плян паступова калектывізаваць (аб'яднаць у камуны) усё сялянства спосабамі гаспадарчымі, фінансавымі і культурнымі. Шляхам арганізаваньня сялянскіх гаспадарак у кооператывы, сялянскую беднату ў таварыствы і г. д.

На запытаньне, чаму дагэтуль Саветы не скасавалі грошай, як гэта прадбачыць сацыялістычны лад, Сталін адказаў, што да скасаваньня грошай нахільна дойдзе, але-ж да гэтага яшчэ далёка.

Адказваючы на запытаньне ў справе розьніцы цэнаў на тавары фабрычнай прамысловасьці і цэнаў на прадукты сельскай гаспадаркі, — не на карысьць апошняй, — Сталін прызнаў, што прамысловыя тавары прамысловага прадуктоўчай хлеб вёсцы — значна даражэй, чым гэта можна было рабіць у іншых варунках (даражэй, як да вайны, дый як загранічай).

На запытаньне, чаму савецкая ўлада не скасуе гарэлачнай манаполіі, цераз пасярэдніцтва якое, як і да вайны атручваецца народ,— Сталін адказаў, што — калі-б — „нашы тавары на Захадзе таксама як і мы, узялі-б у свае рукі ўладу ў сваіх краёх, тады нам не прышлося-б выключна сваімі слабымі фінансавымі сіламі адбудоўваць свой зруйнаваны край. Яны-б прышлі нам з дапамогаю. Але — бяз гэтага — мы ня можам зрачыся, на жаль, таго паўмільярда рублёў, што дае нашаму дахадоваму бюджэту манаполія. Што апошняе ўсьцяж істнуе, атручваючы народ, вінаваты часткова ўсе нашыя Заходнія тавары“.

Як відаць, дык тут нічога ня відна, што-б гаварыла аб вялікім дабрабыце ў дзяржаве бальшавікоў. Мы дазналіся, што там у самай партыі вялікія нелады, што спаіваецца народ гарэлкаю, што тавары фабрычныя даражэйшыя як да вайны былі і г. д.

Гэтымі днямі як пішуць замежныя газэты адбыўся ўсесаюзны з'езд бальшавікоў. На гэтым зьезьдзе Сталін сказаў, што вайна між Саветамі і буржуазнымі дзяржавамі нахільна, толькі трэба адцягнуць час, калі падыдзе спрыяючае палажэньне.

На тым-жа зьезьдзе старшыня савецкага ўраду Рыкаў адзначыў, што Троцкага выкінулі з партыі аканчальна і што пытаньне аб Троцкім вычарпана, знача — аб Троцкім ужо няма чаго гаварыць.

Цэнтральнай кропкай зьезду было пытаньне аб апазыцыі. Выступаўшыя з прамовамі прыхільнікі дасюляшняе палітыкі пагражалі апазыцыянерам выключэньнем з партыі, калі яны ня спыняць сваей разбураючай працы, а апазыцыянеры, у сваю чаргу, выказвалі памылкі ўрадовае бальшацыі, прычым Ракоўскі адзначыў, што Савецкі Саюз, цяпер як ніколі, знаходзіцца ў вельмі цяжкім палажэньні. Трэба зьвяртаць болей увагі на самых сябе і не спадзявацца на рэвалюцыйны рух у другіх дзяржавах.

Справа з апазыцыяй закончылася тым, што свае жаданьні апазыцыянеры будуць праводзіць унутры партыйным змаганьнем не выносячы барацьбы на вуліцу і ў народныя масы.

На заканчэньне зьезд прыняў рэзалюцыі, якімі сьцьвердзіў, што ровень сялянскай гаспадаркі вельмі нізкі, што гаспадарчы апарат неналаджаны і выказаў „баявое“ пажаданьне направы. Вось гэтак у Савецкай дзяржаве!...

Калі-ж гаварыць наагул аб сусьветных падзеях, дык варта ўспамянуць, і толькі ўспамянуць, сучасную сэсію Лігі Нацыяў у Жэнэве. Гэтымі днямі там неяк вырашаны польска-літоўскія спрэчкі. Гэта - як адзначаюць газэты— зьяўляецца самым галоўным пытаньнем, якія стаяць на парадку дня сэсіі Лігі Нацыяў. Але-ж як і трэба было чакаць, дык з вялікае хмары пашоў зусім малы дождж. На дамаганьне Польшчы аб устанаўленьні добрых адносінаў паміж Польшчаю і Літвою — Літва таксама выказалася, што і яе жаданьнем зьяўляецца — наладзіць нармальныя адносіны з Польшчаю. А дзеля гэтага Ліга Нацыяў запрапанавала Польшчы і Літве распачаць гутаркі аб упарадкаваньні сваіх адносінаў. Пры гэтым Польшча дала забавязаньне, што ня будзе пасягаць на незалежнасьць і цэласьць літоўскае рэспублікі. Што датычыць літоўскіх жалабаў на ўціск і зьдзекі польскім урадам над Літоўцамі польскімі грамадзянамі, дык Ліга Нацыяў вызначыла адумысную камісію, якая зьбяра ўсе матэр'ялы, установіць факты і на наступнай сэсіі Лігі Нацыяў, дасьць справаздачу. **Зыркі.**

З жыцьця Польшчы.

Да польска-літоўскіх спрэчак.

У замежныя газэты пранікла вестка, што марш. Пілсудскі паехаў у Жэнэву з нейкім сэнсацыйным (неспадзявана-дзіўным) намерам. Карэспандэнт французскай газэты „Матэн“ надае вестку, што Пілсудскі імкнецца да таго, каб аб'яднаць абедзьве дзяржавы (Польшчу і Літву).

Другая газэта „Эўр“ паведамляе з аўтарытэтных крыніцаў, што польскі ўрад хацеў ужо распачаць мабілізацыю, але-ж францускі пасол у Варшаве Ларош утрымаў марш. Пілсудскага ад гэтага. Францускі пасол даказаў марш. Пілсудскаму, што мабілізацыйны крок палажыў-бы на яго надта вялікую адказнасьць і меў-бы трагічныя рэзультаты для Польшчы.

Паехалі здабываць незалежнасьць.

Польшча лічыцца незалежнаю дзяржаваю... Гэта нічога, што ў Польскім Банку гаспадарує кантроль ад амэрыканскіх банкіроў!..

Але-ж паміма гэтага гаспадара над Польшчаю ёсьць яшчэ і іншы, які гаспадарує над табачнай манаполіяй. Правы ўсіх табачных апаратаў, тэорытычна належыць да ўраду, але-ж фактычна табачная манаполія знаходзіцца пад кантрольнаю ўладаю міланскіх (Італія) банкаў. Польшча аддала табачную манаполію італьянскім банкам пад залог за пазыку грошаў. Цяпер, калі таксама цераз пасярэдніцтва грашовае пазыкі Польшча папала пад кантроль амэрыканскіх банкіроў, дык яна рашыла здабыць незалежнасьць сабе ад Італіянцаў.

Польская дэлегацыя выехала ў Італію, у мэтах перагавораў аб ліквідацыі пазыкі.

Крызіс у лодзінскай прамысловасьці.

„Экспрэс Поранны“ падае весткі, што лодзінская прамысловасьць перажывае крызіс (пералом хваробы). Прычынай гэтага пералому зьяўляецца быццам тое, што лодзінскія фабрыкі нарабілі гэтак многа тавараў, што іх нельга распрадаць. Як-бы яно там ня было, характэрна тое, што найвялікшая мануфактурная ткацкая фабрыка на якой працуе 8 тысяч работнікаў дайшла да таго, што будзе працаваць толькі 3 дні на тыдзень. Другія фабрыкі таксама, маючы што пэройдуць на такую самую сыстэму працы.

„Земанство“ працуе.

8 сьнежаня ў Львове адбыўся зьезд 400 чалавек „зямянства“ (абшарнікаў) Галіччыны. Зьезд пастанавіў аб'еднацца ўсім абшарнікам, каб здабыць на выбарах у Сойм і Сэнат найбольшую колькасьць мандатаў. Аратары-дакладчыкі заклікалі да супрацоўніцтва з цяперашнім польскім урадам.

Рука руку мые...

Катастрофа на чыгунцы.

На гэтых днях варшаўскі кур'ерскі цягнік каля Жырардава наехаў на аўтабус. Аўтабус паломаны у шчэпкі, 2 чалавекі забіты, 16 раненых, з іх 13 цяжка.

Яшчэ адзін „гонар“.

Камэндант паліцыі места Варшавы выдаў для сваіх падуладных „ганаровае“ распараджэньне:

Усе паліцэйскія служачыя павінны аддаваць чэсьць вэтэранам (старым ваяком) 1863 году.

Выбары і Жыды.

Віленскія жыдоўскія арганізацыі паразумеліся паміж сабою і адзіным фронтам прысталі да агульнага блёку нацыянальных меншасьцяў.

У Львове адбылася канфэрэнцыя жыдоўскіх сыяністых. Канфэрэнцыя шчыра прывітала прадстаўнікоў цэнтральнага (варшаўскага) жыдоўскага камітэту сыяністых, ініцыятара блёку нацыянальных меншасьцяў б. пасла Грунбаума і д-ра Розэнблята. Пасьля дыскусіі, іх справаздачу зацьвердзіла і выбрала Раду з 30 прадстаўнікоў для прадвыбарные працы.

Што дзеецца ў сьвеце?

З Рады Лігі Народаў.

Пасьля доўгіх і рожных канфэрэнцыяў і нарадаў пры ўчасьці Пілсудскага і Вальдэмараса Рада Лігі Народаў на вячэрнім паседжаньні 10 сьнежаня разьвязала польска-літоўскі канфлікт.

Галоўнымі падставамі „разьвязкі“ былі наступныя:

1) Фармальна істнуючы ваенны стан паміж Польшчаю і Літвою спыняецца.

2) Польшча прызнае незалежнасьць і ненарушнасьць тэрыторыі літоўскае рэспублікі.

3) Польскі і літоўскі ўрады прыступаюць да перагавораў з мэтаю наладжаньня прыязных адносінаў.

Рэзалюцыя гэтая сябрамі Рады Лігі Нацыяў прынята аднагалосна. Прадстаўнікі Польшчы і Літвы згадзіліся з ёй.

І гэта спосаб.

У той час як у Жэнэве ішлі нарады і канфэрэнцыі аб польска-літоўскім канфлікце ў Коўне, сталіцы Літвы правілася набажэнства, аб памысным выніку нарадаў. Набажэнства закончылася малітвамі аб звароце Вільні Літве. На набажэнствах былі прысутныя... аж сам прэзыдэнт Смэтона, са сваімі міністрамі і ахвярамі.

Можа трохі і зрабілі ўплыў на Раду Лігі Нацыяў?..

Аб ьледаваньне пагранічча.

Незалежна ад памыснага вырашэньня літоўска-польскага канфлікту, Рада Лігі Народаў пастанавіла абсьледаваць палажэньне на польска-літоўскай граніцы. Абсьледаваньне пачнецца з двух бакоў: асобная вайсковая камісія з боку Літвы, а асобная — з боку Польшчы. Кожная камісія мае права спраўдзіць сытуацыю і на другім баку.

Відаць, Рада Лігі Народаў, ня вельмі верыць заявам Польскага і Літоўскага ўрадаў аб іх „пакаёвасьці“.

„Асьвета“ студэнтаў.

Вэнгерскія газэты пішуць, што ў Гросвардэйне (Румынія) 5 сьнежаня адбываўся кангрэс студэнтаў, прыцягнуўшы некалькі тысяч удзельнікаў. Кангрэс закончыўся пагромам жыдоў. У месьце Гросвардэйне было забіта 5 чалавек, лік раненых дасягае да 70. Студэнты разграмілі 2 вэнгерскія рэдакцыі, каталіцкі клюб і готэль. Пагром спыніўся дзякуючы падыходу да гораду войска, аж пад камандаю генэрала...

Ну што-ж... сваю вышэйшую асьвету студэнты праверылі на практыцы...

Перамога Бальдвіна.

Пры апошніх выбарах у ангельскі парлямант, прайшлі пераважнаю большасьцю прадстаўнікі кансэрватыўнае партыі (самыя капітальныя зубры). Вынікам гэтага ў працягу некалькі апошніх гадоў, правяць Англіяй кансэрватары на чале з іх лідэрам — Бальдвінам.

Але-ж у Англіі істнуе моцная работніцкая партыя, якая таксама мае сваіх прадстаўнікоў у парляманце. І вось гэтыя апошнія на чале са сваім правадыром Макдональдам, запрапанавалі выразіць недавер кансэрватыўнаму ўраду. Прапанова большасьцю галасоў была адкінута. На гэты раз справа закончылася па ціху. Як відна, дык работнікам да часу новых перавыбараў парляманту зваліць Бальдвіна ня ўдасца. За тое на выбарах ужо прарочаць работніцкай партыі поўную перамогу.

У Кітайшчыне.

Згодна вестак, якія перадаюцца з Пэкіну ў ангельскія газэты, у раёне места Сучау ідзе вялікі бой паміж паўдзёнаю арміяю і арміяю Чанг-Сун-Чанга — губэрнатара правінцыі Шантунча. Палажэньне яго лічыцца крытычным, хоць процію паўдзёнаму выступіў яшчэ другі паўночны генэрал Сун-Чуан-Фанг.

Генэрал Чан-Кай-Шэк, быццам ізноў згадзіўся прыняць камандаваньне нацыяналістычнай арміяю. Як ведама, гэтае становішча Чан-Кай-Шэк пакінуў некульки месяцаў таму назад.

Марозы ў Амэрыцы.

У некаторых штатах (правінцыях) Злучаных Штатаў, пануюць сільныя маразы, да 35 градусаў па Цэльзыю. У штаце Нью-Ёрк ад марозу згінула 36 чалавек, а ў штаце Вісконсін — 20 чалавек. Адначасна жалеюць вялікія мяцеліцы, каторыя затрымліваюць нармальны чугунычны рух.

СЯЛЯНЕ! Прысылайце падпіску, падахвочвайце другіх прысылаць грошы і пашырайце „Сялянскую Ніву!“

Віленшчына ў польска-літоўскім канфлікце.

Увагу дыплёматаў і палітычных дзеячоў усяго сьвету заняў цяпер так званы польска-літоўскі канфлікт, каторы мае вырашыць Ліга Нацыяў. Асяродкам гэтага канфлікту ёсьць места Вільня і віленскі абшар, карацей кажучы, Віленшчына.

Як вырашыцца спор паміж Літвою і Польшчаю за Віленшчыну ў Лізе Нацыяў, скажам другі раз, а цяпер напомнім у кароткім нарысе тыя этапы, праз каторыя прайшла справа Віленшчыны на міжнародным дыплёматычным форуме ад пачатку ўсясьветнае вайны да цяперашняга польска-літоўскага канфлікту. Трэба зазначыць, што справа Віленшчыны цікавіць і нас, Беларусаў, бо з ёю, асабліва-ж з мастам Вільняю, зьвязана мінулае Літоўскага княжаства вырасшага і трымаўшагася на беларускай культуры.

Яшчэ за царскіх часоў, калі некаторыя грамадзкія літоўскія дзеячы лятуцелі аб аўтаноміі Літвы яны заўсёды мелі на думцы Вільню, як стаіліцу краю, прыймаючаю новую палітычную форму. У часе нямецкае акупацыі гэтая думка быццам зьдзейсьнілася, бо Нямеччына ўва ўсіх праектах стварэньня Літвы пад яе протэктаратам Вільню лічыла цэнтрам будучае літоўскае дзяржавы.

З другога боку, уваскрошаная Польшча не хацела траціць сувязі з Віленшчынаю. Апіраючыся на факт малалічэбнасьці літоўскага жыхарства ў Вільні, на перавагу польскае культуры, на гістарычныя традыцыі апошніх стагодзьдзяў Палякі лічаць, што Вільня павінна быць так ці іначай зьвязана з Польшчаю.

У 1918 г. нямецкая акупацыя пакінула Вільню. Яе занялі бальшавікі і абвесьцілі літоўскую радавую рэспубліку, але ня доўга яна існавала бо ў красавіку 1919 г. Вільню занялі Палякі. Пачалася расейска-польская вайна.

1920 году 12 чэрвеня Літва і Савецкая Расея заключылі дагавор, па катораму Вільня і Віленшчына прызнаваліся ўласнасьцю Літвы, фактычна-ж там панавалі бальшавікі. Калі бальшавікі пад націскам польскіх войск пакінулі Вільню, яе занялі Літвіны. Сталіца Літвы фармальна была перанесяна з Коўны ў Вільню. У гэты час пачаліся сутычкі між Палякамі і Літоўцамі ў раёне Сувалак. Польшча зьвярнулася ў Лігу Нацыяў, каторая зрабіла інтэрвэнцыю і 20 верасьня правяла так званую Керзонаўскую лінію, як дэмаркацыйную лінію паміж Польшчаю і Літвою. 7 кастрычніка 1920 году Польшча і Літва заключылі сувальскую ўмову, прычым Вільня асталася ў межах Літвы. Але ўжо 7 кастрычніка польскі генэрал Жэлігоўскі заняў Вільню і Віленшчыну. Гэтая апэрацыя была праведзена Жэлігоўскім пад пазорам паўстаньня мяйсцовага жыхарства.

Вось і пачаўся польска-літоўскі канфлікт.

Рада Лігі Нацыяў скланіла Польшчу і Літву да перагавораў, але яны нічога не далі. Тагды прадстаўнік Бэльгіі Гіманс апрацаваў праект, згодна якога і Літва і Польшча захоўвалі сваю самастойнасьць і Вільня з Віленшчынаю павінны былі адыйсьці да Літвы. У межах Літвы Вільня і Віленшчына стварылі аўтаномны кантон (акруга). Гэты кантон атрымліваў самакіраваньне, мог пасылаць сваіх дэпутатаў у літоўскі Сойм. Адначасна праект Гіманса прадугледжываў рад канвэнцыяў паміж Літвою і Польшчаю, каторыя павінны былі аб'яднаць гэтыя дзяржавы.

Праект Гіманса быў рэкамандаваны Радаю Лігі Нацыяў абедзьвім дзяржавам, але зьдзейсьняны ён ня быў.

Польшча ўвесь час лічыла, што ня могуць быць зьдзейсьняны ніякія праекты бяз допыту жыхарства Віленшчыны. Такім допытам польскі ўрад лічыў выбары ў віленскі Сойм у студзені 1922 г. Але ў гэтых выбарах ня прымалі ўдзелу Ліцьвіны. У канчатку віленскі Сойм прыняў рэзалюцыю, згодна якой Віленшчына абвешчалася непадзельнаю часткаю польскае рэспублікі без усякіх умоваў і абмежаваньняў. Ня гледзячы на працівы некаторых польскіх колаў і ўказаньні Англіі, Францыі і Італіі — Польшча зьдзейсьніла гэтую рэзалюцыю ў IV. 1922 г.

У 1923 годзе, дзякуючы паўстаньню ў Мэмелі (Клайпэдзе), Літва атрымала ўладу ў гэтым порце, хоць ён, па Вэрсальскаму трактату, знаходзіўся пад часовым кіраўніцтвам саюзьнікаў г. з. Англіі, Францыі і Італіі. Палітыкі Антанты (Англіі, Францыі і Італіі) палічылі, што далучэньне Мэмеля да Літвы ёсьць компэнсацыя за Вільню і 15 травеня 1923 году рада паслоў зацьвердзіла Вільню за Польшчаю.

Літва-ж ня прызнала пастановы паслоў, лічачы што Польшча няпраўна ўладае Вільняю, дзеля гэтага Літва знаходзіцца ў стане канфлікту з Польшчаю. І да таго часу, покі віленскае пытаньне ня будзе вырашана, Літва ня лічыць магчымым ня толькі падтрымліваць дыплёматычныя зносіны з Польшчаю, але і чугуначныя, паштовыя, тарговыя і др. зносіны. Гэтакі стан цягнецца і да гэтага часу, прыняўшы аднакжа ў канцы лістападу 1927 г. форму востарга „польска-літоўскага канфлікту".

У канцы гэтага нарысу трэба зазначыць што польска-літоўскі канфлікт завастрыўся пасьля таго, як у Вільні 24—25 лістападу г. г. адбылася нарада адпаведных польскіх палітычных дзеячоў на чале з Пілсудскім. Да чаго ён дойдзе — пакажа недалёкая будучыня.

Жыды і іншыя меншасьці у Польшчы.

(Гутарка Украінца з паслом І. І. Грунбаўмам. „Діло" № 270).

Варшава, 27 лістападу 1927 г.

Жыдоўска-польская ўгода з 1924 г., потым забойства былога старшыні Дырэкторыі Сымона Пятлюры і працэс Шварцбарда выклікалі паміж украінскага грамадзянства ў Польшчы аднолькава гучны пратэст і давялі да такіх настрояў, якія не маглі варажыць дабра ўкраінска-жыдоўскаму сужыцьцю ў будучыне. Але факт астаўся фактам: украінскі і жыдоўскі народы далей жывуць на адэнй тэрыторыі, умовы жыцьця абодвых народаў у большасьці падобны, а магутнае жыцьцё кожны раз высоўвае такія актуальныя пытаньні дня, вырашэньне якіх у атмасфэры двухстаронняе варожасьці ня можа ісьці па лініі прыродных інтарэсаў абодвых народаў. Цяперашні прадвыбарчы час гэтую справу ізноў паставіў рубам. Але настроі абурэньня яшчэ ня мінуліся: яны і не маглі мінуцца, бо з жыдоўскага боку мы не дасталі доказаў аздараўленьня. Аднак-жа былі адзнакі, што і сярод паважных колаў жыдоўскага грамадзянства нарастае крытычны аб'ектывізм, а малее сьляпы фанатызм і жыцьцёвая праўда, што паказвае на факт засяленьня ўкраінскае этнаграфічнае тэрыторыі сотнямі тысяч Жыдоў, пачынае дзе-ня-дзе, з другога боку, знаходзіць зразуменьне. Для зьясьненьня, насколькі праўдзівымі былі нашы дапушчэньні, зьвярнуліся мы з жменькаю запытаньняў да пасла І. І. Грунбаўма, як да аўтарытэтнага прадстаўніка тае паважанае групы жыдоўства ў Польшчы, якая выставіла жаданьніісьці супольным з Украінцамі выбарным фронтам.

— У папярэднім камунікаце аб перагаворах у справе г. зв. блёку нацыянальных меншасьцяў успаміналася аб труднасьцях, якія павінны быць яшчэ адхіляны. Які характар гэтых труднасьцяў? — пытаецца карэспандэнт „Діло".

— Труднасьці, аб якіх была мова ў папярэднім камунікаце, маюць перадусім тэхнічны характар. Рэч ішла аб узгадненьні пагляда ў на падзел мандатаў у рожных акругах. Вачавідна, што гэта труднасьці прынцыповае натуры. Вось, напр., дагэтуль ня выясьнена становішча галіцыйскіх сыяністых, у выніку чаго справа Усх. Галіччыны ў выбарах ня можа быць аканчальна вырашана.

— Выбачайце пане пасол, але мне здаецца, што паскольку ў паноў пытаньні тэхнічнае натуры маюць дужа важнае значэньне, пастолькі Украінцы жадалі-б перадусім выясьніць пытаньні, так сказаць, чыста маральнага характару. Стоючы на ўсеўкраінскім становішчы мы вельмі ачулі тыя закіды, якія яшчэ так нядаўна былі кінуты на міжнародным грунце з жыдоўскага боку па адрасу ўсяго ўкраінства і ўсяго вызваленчага ўкраінскага руху. Коратка кажучы: працэс Шварцбарда...

— Хочаце парушыць трагічную справу забойства Сымона Пятлюры. Думаю, што сам факт заснаваньня між намі блёку будзе най-

ЯКУБ КОЛАС. 23)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

. . . .

Раз пад вечар між жытамі
Ганна з поля йшла адна;
З каласкамі, як з братамі,
Забаўлялася яна.
Жоўтацьвецень красаваньня
Аздабляла каласкі;
Ім казалі аб каханьні
Нітак срэбраных жмуткі.
Варажыла тут дзяўчынка
На калосьсях аржаных,
Сасмаргнуўшы з іх шчацінку,
А пытала так у іх:
„Калі ён мяне кахае,—
Зацьвіце мой каласок".
У касу яго хавае.
Пазірае—
І—о, радасьць: зацьвітае
Новы срэбраны пучок!
Так ідзе адна, гадае,
Аж зірнула—дух унік:
На пярэсьцігі ёй з гаю
Шусь пануры Дамянік!
Сэрца ёй так і апала.
Азірнулася—ціш, глуш,
І Ганнуся задрыжала:
Што замысьліў гэты вуж?
Недарма-ж ён сяроц поля
Выкрадаўся цемаком;
Погляд дзікі так і коле,
Так і рэжа, як нажом.
Ганна сэрцам тут пачула
Гразь душы яго і бруд.
Дзеўча ў жыта шмыганула,
Агібаючы той кут.
Азірнулася—умлела:
Валіць сьледам ён, як дым,
Толькі жыта шарахцела
І ламалася пад ім.
Глуха поле адбівала
Грук і тупат пары ног.
Ганна плацьце падабрала,
Напраскі бяжыць у лог,
І, як сарна, за каторай
Улягаюць ганчакі
Неадступнай злою сворай,
Бяжыць Ганна то разорай,
То мяжой праз раўчакі.
Азірнецца—ўсё нырае
Тая ў жыце галава,
Цяжка дыша, зрок бліскае;
Іх адлежнасьць разьдзяляе
Ня больш—вератняў на два.
— Стой, гадзюка-чараўніца!
Стой, насеньне ведзьмяка!
Будзеш помніць ты, начніца,
Як зьняважваць дзяцюка!—
То ён злосны тон мяняе:
— Стой, Ганулька, стой дурная!
Ганна! Ганна! я жартую;
Ну, спыніся, не ўцякай!
Хоць разочак пацалую...
Ганна, рыбка, пачакай!—
Чуе Ганна—таюць сілы,
Блізка-ж дзікая пагонь.
Разрывае кроў ёй жылы,
Смажыць ёй нутро агонь,
Спала хустка, і разьвіты
Дзьве шаўковыя касы,
Бы русалка ў моры жыта,
Поўна спуджанай красы.
Бегла, бедная і ўпала
У глыбокі калдабан,
Ўстаць хацела, ды ня ўстала,
Вочы ёй заслаў туман.
Дамянік пранёсься міма.
Бег—шуршэлі каласы,
Стаў—іх змоўклі галасы,
І дарма шукаў вачыма
Постаць любачкі-красы,
Ён рвануўся злосна-крута
У другі бок—на лясы...
Не, ня знаць табе красы,
Бо яе схавала рута
І ржаныя каласы...
А Ганусю ночкай цёмнай
Знашлі ў полі няпрытомнай.

. . . .

V

Разьвітаўся хлопец з дзедам,
Зноў ён—лесу, поля сын
І старым знаёмым сьледам
Ідзе, вольны і адзін.
У яго пуцец гатовы—
Ён у сэрцы моцна лёг,
І Сымонка помніць словы—
На яе ступіць парог.
Але справа тут ня ў словах:
Словы можа сьцерці час,
А ў другіх зусім умовах
Вузел быў прычын якраз—
Абудзілася ў ім песьня,
Гымн, жыцьцёвы чараўнік,—
Той няясны клік прадвесьня,
Той юнацкі сэрца клік.
Прагла сэрца маладое
Сэрца водгульле пачуць,
І даўно ў ім гарыць тое,
Чаго нельга абмінуць.
Тым агнём душа сагрэта,
Сьвет аздоблен тым агнём;
З ім бяз лета сьвеціць лета,
З ім і ноч здаецца днём.
Ён чаруе сваім словам,
Сьпевам вечна маладым;
Але ў полымі ружовым
Ёсьць і горкі, ёдкі дым.
І каму сноў не складалі,
Чары-мары-лятуны?
Эх, насілі вашы хвалі
Нашы гонкія чаўны!...
Лес... той самы, сінякрылы;
Ён лісьцём, бы п'е віно;
Пазалота нівак мілых,
Хмарак лёгкае руно...
Пад зялёнаю накідкай
Голькі песьцяцца ў цяпле;
Жупіць ветрычак з ракіткай,
Цуд у дубавым дупле.
РА сам дуб у нейкай думе
Тазгарнуў сваё лісьцё.
Сут у кожнай зьяве-шуме
Аваё чуецца жыцьцё.
ў падножжы лясных шатаў,
Дзе каліна расьцьвіла,
Легла пышна і багата
Тканка цені і сьвятла.
Ён спыніўся—лес знаёмы,
Лес наводзіць многа дум...
Эх, зялёныя харомы!
Сэрца ведае ваш шум...
На курганчык той, дзе колісь
Разьвіталіся яны,
Дзе іх сьцежкі раскалолісь
Тры таму назад вясны,
Зноў цяпер Сымонка ўсходзіць
Месца тое павітаць;
Стаў і поглядам абводзіць
Даль палёў, нябёсаў гладзь.
Унь дарога між прысады
Двух радоў старых бяроз,
Ён шчасьліў тут быў і рады,
Ён душою тут узрос...
Страх, развага і сумненьне

прыгажэйшым і найяскраўшым адказам з нашага боку. Ён будзе сьведчыць аб тым, што ніхто з нас не раўняе вызваленага украінскага руху з трагічнымі пагромамі. Гэтае нашае становішча выразна падкрэсьліў і старшыня Выканаўчага Камітэту ўсясьветнае сыёністычнае арганізацыі п. Моцкін. Думаю, што і з украінскага боку гэтае становішча знаходзіць зразуменьне, доказам чаго ёсьць ізноў такі скончаныя перагаворы аб заснаваньні супольнага блёку. Прашу ня прыдаваць вялікага значэньня ўсяму таму, што пісана ў прэсе ў сувязі з працэсам Шварцбарда. Я падкрэсьліваю заяву Моцкіна, бо толькі гэтая яго заява характэрызуе нашыя адносіны да ўсяе гэтае справы.

— А ведамая соймавая дэклярацыя?

— Што-праўда ў свой час жыдоўскае соймавае кола абвесьціла дэклярацыю, якая выклікала з украінскага боку галасы пратэсту. Мы не спадзяваліся, перадусім, што самы ўступ аб затапленьні ў жыдоўскай крыві украінскага вызвольніцкага руху—стане каменем абразы. Выступаючы з нашай дэклярацыяй мы кіраваліся асноўнаю нашаю інтэнцыяю безстароньняга прызнаньня правоў украінскага народу да вольнага жыцьця і сымпатыяў для вызвольніцкага украінскага руху. Вельмі шкадую, што ня ўдалося нам выліць нашую думку ў такую форму, якая ня выклікала-б з украінскага боку ніякіх непаразуменьняў. Я найболей перакана్ны, што супольная барацьба проціў нацыянальнага ўціску ўмацуе падставы сужыцьця абодвых народаў і замацуе настроі, якія не дадуць магчымасьці паўтарыцца на якім-колечы кусочку украінскае зямлі тым трагічным выпадкам, якія пакрылі жалобою жыдоўскі народ і выклікалі паміж украінскіх адпаведных чыньнікаў вялікае абурэньне.

— Як Вы, п. пасол, уяўляеце сабе гэтае сужыцьцё?

— Адным з асноўных прынцыпаў жыдоўскага вызвольніцкага руху, якім мы ня раз давалі асьвятленьне ў нашых палітычных выступленьнях, гэта **ня даць скарыстаць нас, як прыладу ўціску.** Трагізм жыдоўскае гісторыі заключаецца ў тым, што Жыды, пераважна нават супроць сваей волі, рабіліся такою прыладаю ўціску. Наша палітыка цяпер імкнецца — не зважаючы на лічныя перашкоды — да таго, каб самым пазбыцца гэтай ненавіснай і накіненай нам ролі. Другі прынцып, цесна зьвязаны з першым, гэта **высьцярагацца каб ня стаць перашкодаю на шляху да вызваленьня панявольных народаў, між каторых мы жывём. Мы трымаліся гэтае палітыкі за часоў царызму і ня зьменім яе і надалей.**

— А што, пане пасол, канкрэтнага скажаце аб жыдоўска-украінскіх адносінах?

— Сужыцьцё Жыдоў з Украінцамі мусіць быць абапёртым на тых двух вышэй сфармуляваных прынцыпах. Адначасна, ясная рэч, павінна быць і з украінскага боку зразуменьне для нацыянальных жыдоўскіх змаганьняў да асягненьня адпаведных умоваў разьвіцьця нашага супольнага жыцьця на украінскай зямлі.

— Мне здаецца, што украінскі народ, праклямуючы культурна-пэрсональную аўтаномію за часоў Украінскае Народнае Рэспублікі і паклікаючы да украінскае рады міністраў жыдоўскага міністра, даў найяскраўшы доказ зразуменьня жыдоўскіх асьпірацыяў.

— Так! Дасюль з найвялікшым прызнаньнем успамінаем тыя часы, калі ўпяршыню ў гісторыі жыдоўскага народу на Ўсходзе Эўропы пачулі мы абвешчаньне, ня толькі грамадзянскай роўнасьці, але і роўнаўпраўненьня як нацыянальнага грамадзянства. Нажаль, разьвіцьцё рэвалюцыі ў Расеі і хаос, выкліканы вайною і рэвалюцыяю на Украіне, а на канчатку перамогі бальшавікоў разбурылі распачатую Украінскаю Цэнтральнаю Радаю справу.

— Гэта мамэнты мінулага. Кажучы аб сучасным, Вы пане пасол...

— Дагадваюся, наскольні мова аб Польшчы,—дык не павінна быць ніякіх перашкодаў да скаардынаваньня палітычнае акцыі. Досьлед 1922 г. выявіў, што выгварылася цэлая пасма супольных інтарэсаў, якія давялі ня толькі да стварэньня выбарчага блёку, але і да вельмі частых супольных галасаваньняў у Сойме. Гэтую прыродную супольнасьць інтарэсаў пробавана разьбіць. Зрабіў гэта Сікорскі адносна Украінцаў і Грабскі адносна Жыдоў. Абедзьве спробы ашукалі, умацняючы тым толькі пачуцьцё супольных інтарэсаў і сьвядомосьць, што толькі змаганьне да поўнага зьнішчэньня нацыянальнага ўціску ў Польшчы можа стаць супольнаю мэтаю аднолькава, як украінскага так і жыдоўскага народаў.

І. Кедрын.

НАВІНЫ.

❖ Як падае польская газэта „Dziennik Wileński“ ў апошнія часы ўтвораны блёк выбарны ў які ўвайшлі: Польская Партыя Сацыялістычная (ППС. лявіца), Дрэбнэроўцы (польскія незал. сацыялістыя), жыдоўскі „Бунд“ і быццам лявіца б. „Грамады“. Калі гэтая вестка адказвае праўдзе, дык можна сказаць, што польскія сацыялістыя (ППС) хочаць, як і ў 1922 годзе, беларускімі галасамі дастаць сабе мандаты. **Але няхай паночкі пэпэсы не забываюцца, што беларускі селянін не такі цёмны, каб аддаў свой голас за чужынцаў.**

❖ Надовячы судовыя ўлады зацьвердзілі статут Беларускага Коопэратыўнага Земляробска-Прамысловага Банку ў Вільні. Банк месьціцца на Вострабрамскай 8 кв. 1, і распачынае сваю дзейнасьць ад Новага Году.

❖ Беларускі Народны Тэатр, Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры выступае з прадстаўленьнямі: — Буцлаў — 13, 14 і 15 г. сьнежаня, Даўгінава — 17 і 18 г. сьнежаня, Куранец — 20, 21 і 22 г. сьнежаня. З Куранца мае выехаць у Вялейку — павятовую.

❖ Польскія газэты зьмясьцілі заметку аб тым, што пашлі ў далейшы рух справы, якія паўсталі проці паасобных паслоў і з прычыны іх нятыкальнасьці да заканчэньня пасольскага паўнамоцтва былі часова спынены. У сувязі з гэтым, судовая расправа пагражае нешта аж 60 быўшым паслом. Сярод якіх значацца і нашыя беларускія паслы. Наагул абвінавачаньні датыкаюць у значнай колькасьці паслоў нацыянальных меншасьцяў.

❖ Польскія газэты пішуць, што газэта „Права Працы“ № 2, па загаду Камісара Ўраду — канфіскавана. Рэдактар цягнецца да судовай адказнасьці.

❖ Рэдактар літоўскай газэты „Келіяс“, 74 летні Ю. Новік, асуджаны віленскім акружным судом за „праступкі“ ў рэдагаванай ім газэце, на 300 зл. штрафу, а калі ня зможа заплаціць, дык павінен будзе адсядзець 2 месяцы арышту.

❖ У Вільню прыехаў і прыймае ўдзел у прадстаўленьнях польскіх тэатраў варшаўскі артыст С. Ярач. Віленскія газэты вельмі хваляць гэтага Ярача, як артыста, але-ж гэта для нас не цікава... Цікава для нас тое, што пры гэтым дазналі мы, што, з 200 тысячаў віленскага жыхарства, 6 тысяч год-у-год выяжджае да Варшавы толькі дзеля таго, каб пабыць у варшаўскіх тэатрах не здаваляючыся віленскімі. Мо' хто скажа, што гэта звычайная рэч!? Дык мы адкажам, што гэта — адзнака вар'яцтва з сытасьці.

❖ Начальнік віленскага гарнізону выдаў загад па падпарадкаваным яму вайсковым аддзелам аб сьвяточных водпусках (урлёпах) для салдатаў. Салдаты будуць адпускацца ў пэрыядзе ад 20 сьнежаня г. г., да 6 студзеня наст. г., 2 калейкамі, па 8 дзён. Кошты падарожы павінен аплачваць сам салдат.

❖ Адказ на чарговыя лаянкі „Права Працы“, даём у кутку сьмеху і сатыры. Пры гэтым заяўляем, што і далей будзем рабіць тое самае.

❖ Згодна статыстычных дадзеных за мінулы тыдзень у Вільні прыбыло 106 безработных.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт.

Цэнтральны Выбарны Камітэт у Вільні месьціцца пры

Вострабрамскай вул. у доме № 8 кв. 1.

Камітэт адчынены што-дзень, апрача сьвят, **ад 9-й да 3-цяй гадзіны.**

Па ініцыятыве Цэнтральнага Камітэту ў хуткім часе маюць быць арганізаваны **Акружныя Выбарныя Камітэты.**

Сталі хлопца пашыбаць:
Што ён знойдзе? што сустрэне?
Што ён мае ёй сказаць?
Мо' даўно ён там забыты
І для Ганны стаў чужы,
Бы той зельлем апавіты
Цяжкі камень на мяжы?
Ды сярод тых думак горкіх,
Праганяючы ўвесь страх,
Вочкі Ганны, як дзьве зоркі,
Хлопца клікалі на шлях
І так гожа пазіралі,
Так сьмяяліся яму,
Што бясьсьледна разганялі
Гэтых думак чорных цьму.
Што-ж тут думаць? Сьмела, браце!
Не—назад няма дарог!
Гайда, покі сілак хваціць,
На прасторыну-разлог.

Гоніць хлопец прэч трывогу,
Як паганы які сон,
І з кургана на дарогу
Зварачае зноў Сымон.
Сталым крокам між бярозак
З сябрам-кіем ён ідзе,
А з ім лісьце ў гушчы розаг
Мову згодную вядзе;
Іх там ветрычак гайдае,
Песьціць іх, бы тых дзяток;
Збоку ветру ў тахт сьпявае
Гутарлівы ручаёк.

Песьні—зьявы падарожжа
Колькі мар і чар у вас!
Што мілей размовы збожжа
На палёх у летні час?
Што прыемней даляў гэтых,
Апавітых у туман,
І лясоў, смугой адзетых,
Горак сініх караван?
Што цікавей хмар страшэнных,
Громаў гучных, іх сыноў,
І маланак, слуг нязьменных
Грозных, страшных пяруноў?
Што таемней зор бліскучых
Зор дрыготных, бы жывых,
Што ў асобку або ў кучах
Сьвецяць з багнаў векавых?

Вось дарожка ў бок ад шляху
Павіваецца між ніў.
Хлопец стаў, цясьней пад паху
Скрыпку-друга прытуліў
І гарнітар апраўляе,
Шапку гне крыху на бок,
Пыл дарожны абівае,
Гразь даўнейшую, пясок,
Бо ўжо блізка, і з узгорку
Іх гаспода ўся відаць,
Нават нейчая гаворка
Ці ня з іх двара чуваць?
Унь і хата, сад вішнёвы.
Як разросься той садок!
Хлопцу ўспомніўся часок
Іх спатканьня, іх размовы,
Сьмех і звонкі галасок.
І час нейкі, бы прыкуты,
Ён стаіць, глядзіць туды...
Прашлі цэлыя гады,
Жывы-ж гэтыя мінуты!
Ну, што-ж? досыць разважаньня!
Ідзе ўзьмежкам напрасьцяк.
Лёгкі трэпет хваляваньня
Адчувае ўсё-ж юнак.
І вось бачыць ён: з-за хаты
Ідзе жнейка ў яго бок;
У руцэ—глячок пузаты,
На плячы—крывы сярпок.
Прыглядаецца—хто-ж гэта?
Маці Ганьніна, яна!
Пастарэла, страх, кабета.
А чаму-ж ідзе адна?
Гаспадынька, бы ня тая,—
Так зьмянілася яна.
„Добрым днём“ яе вітае
І пытае:
„Ці пазналі-ж вы блазна?“
Прыпынілася жанчына,
Углядаецца ў хлапца,
А журботныя маршчыны
Леглі ўпоперак ліца.

— Не, галубок: не пазнала я—
Памяць мая заняпалая...
Да ці можа быць!? Сымонка!
Спала мне з вачэй плёнка,
А пазнала-ж па вачох!
Ах, саколік, маё сонка,
Зноў у нашых ты краёх!..
А як вырас!.. Ох, мой любы!
А ў нас тут бяда-напасьце
Ды такое ўжо няшчасьце,
Што й ня будзе горшай згубы...
Ой, якое-ж гэта гора:
Наша Ганна навек хвора!
Зьбіла краску, бы марозам,—
Памяшаўся яе розум.—

Хлопцу раптам цёмна стала,
Пабялеў, як палатно;
Сэрца ў ім як-бы апала,
Сьвету тога ня чутно,
І асеў, бы птах бяскрыльны,
На мурожную траву,
І рукамі моцна-шчыльна
Ён сьціскае галаву.
Ён ня плача, не галосіць,
Ён сядзіць, як-бы ў агні,
А кабета гляк падносіць,
Нахілілася і просіць:
—На, вадзіцы палыкні!
—А дзе-ж Ганна?—Яна ў хаце.
Супакойся-ж хоць ты сам...
Няма долечкі дзяўчаці—
Марна згублена краса!
Лепш хай сьмерць яе атуліць,
Як вар'ятам быць, дурным.—
І заплакала матуля
Плачам ціхім, нутраным.
— Пакажэце мне яе вы:
Яна мусіць ачуняць!
Трэба мрок той адагнаць,
Зьнішчыць цёмныя навевы
І з душы заслону зьняць!—
Ён гаворыць, бы ў натхненьні,
Вочы іскрацца агнём,
А кабета ў засмучэньні
На яго глядзіць маўчком.
„А мо' станецца тут дзіва,
Хоць малая то надзея“,
Маці думкай сэрца грэе
Ды йдзе ў хату з ім рупліва.
Ідучы казала маці:
— Ноч, адна ноч загубіла!..
Яна-ж так цябе любіла,
Ды ня лёс майму дзіцяці.
Людзі злыя і бяз сэрца:
Загубілі век блазьнерцы.—

Яны ў сенцах. Вось і хата,
Тая хата, той парог.
А тут хтось яго сьцярог,
Як-бы тая рука ката...
Мухі роем. Цемнавата.
Унь той кут, унь той палог.
А яна... да ці-ж то Ганя?
Нярухліва і глуха,
У яго бок і ня гляне;
Косы зьбіты, як страха.
Рукі зьвязаны ў нясчаснай,
І прывязана сама,
Каб ня білася дарма
У вар'яцтве буры страшнай.
Губы скусаны і сіні,
У вачох—імгла-туман;
Твар яе—зямля пустыні,
Сонцам спалены дырван.

(Далей будзе).

З украінскага жыцьця.

∞ У Львове 8 г. сьнежаня адбылася канфэрэнцыя прадстаўнікоў Украінскага Нацыянальна-Дэмакратычнага Аб'яднаньня. Канфэрэнцыя абгаварвала прадвыбарныя справы. Як ведама гэтае Аб'еднаньне ўходзіць у выбарны блёк нацыянальных меншасьцяў.

На канфэрэнцыі было прысутнымі 197 прадстаўнікоў ад 83 партыйных арганізацыяў Аб'яднаньня. Канфэрэнцыя выказала арганізацыйную сілу ўкраінскага народу.

∞ Падобна Паўлюкевічу і Ўмястоўскаму, якія будучы нявольнікамі і, як гэтакія, выконваюць загады сваіх гаспадароў ды з усіх сілаў імкнуцца разарваць нацыянальны беларускі фронт незалежніцкай ідэалёгіі, ёсьць і такія-ж самыя нявольнікі, як гавораць газэты, якія імкнуцца рэпрэзэнтаваць Украінскі Народ. Выявіцелямі гэтых украінскіх юдаў, як падаюць украінскія газэты, зьяўляюцца маніячныя кіраўнікі газэты, якая называецца (толькі называецца!) „Украінскаю Ніваю".

Да гэтага часу газэта выходзіла раз на тыдзень, цяпер-жа пачала выходзіць аж тры разы на тыдзень. І ўсе тры разы кожнага тыдня імкнецца да таго, каб пасварыць паміж сабою самых Украінцаў. Дзеля гэтага пускае ў сьвет розныя выдумкі і наганы на таго, хто не кланяецца паном заправілам.

Сярод Украінцаў гэтая „Украінская Ніва" карыстаецца гэтакай „пашанай", якая называецца—ненавісьцю, якую атрымоўваюць і віленскія казёншчыкі „Беларускае Слова" ды „Беларускі Дзень".

∞ Апрача „групы" „Украінскай Нівы" мітусяцца, шукаючы выбарнага ходу, два—правы і левы—украінскія „Сельробы", якія адпавядаюць быццам быўшай „Грамадзе". Быўшы пас. Підгірскі творыць безпартыйную крамку, а камуністыя: Скрыпа, Войцюк і Прыступа, сядзяць (ня ведама дзе) ды маўчаць.

Да ведама актыўных працаўнікоў на вёсцы.

У сувязі з наступаючымі выбарамі ў Сойм і Сэнат абавязкам кожнага сьвядомага Беларуса павінна быць праца ў беларускіх выбарных камітэтах.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт прыступіў да арганізацыі акружных, павятовых, валасных і іншых камітэтаў. Каб праца паасобных працаўнікоў на вёсцы была больш арганізаванай і мэтнай, яны павінны весьці выбарную акцыю ў паразуменьні з Беларускімі Аб'яднанымі Выбарнымі Камітэтамі. У сувязі з гэтым Белар. Цэнтр. Выб. Камітэт адкрыў рэгістрацыю ўсіх актыўных беларускіх працаўнікоў на вёсцы, якія могуць прыняць дзейны ўдзел у выбарах.

Хто хоча зарэгістравацца ў Цэнтральным Выбарным Камітэце, павінен прыслаць у Камітэт пісьменную заяву, падаючы ў ёй:

1) прозьвішча і імя,
2) дакладны адрэс
3) век і
4) прыналежнасьць партыйную.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт, Вільня, Вострабрамская 8—1.

„Праву Працы" і яе вязьню.

У № 1 газэты „Права Працы" зьмешчаны ліст падпісаны Д. Рапэцкім-Рапоцкім, як палітычным вязьнам з горадзенскага вастрогу. Набор слоў пісьма такі, што можна сьмела сказаць, што той, хто пісаў яго, дык сабраў гэтыя словы ад таго, хто ў ненармальным палажэньні барахкаецца каля плоту. Можна было-б прайсьці моўчкі міма гэтакага здарэньня, як і праходзіцца міма таго, хто барукаецца з плотам, але-ж хочацца адзначыць адно, што той чалавек, які пісаў ліст — безумоўна ёсьць ахвярай іншых. Дзеля гэтага мы ня можам вінаваціць яго, што ён ня маючы прычыны і права, аблаяў нас, бо добра ведаем, што ня ён вінават у гэтым. Вінават тут той, хто даваў Рапоцкага да таго маральнага разладу, сімптомы якога ён праявіў у сваім лісьце. Вінаватымі мы лічым. — тую сацыяльную несправядлівасьць і палітычны лад, якія пануюць і кіруюць нашай сучаснасьцю. Вось на што мы і абураемся.

Гр. Рапэцкаму (ці Рапоцкаму) раім—сабраць астаткі свайго здароўя нэрваў і на гэтакія рэчы, як наша прапанова стварыць беларускі патранат, які-б апякаваўся вязьнямі—не абурацца. Усякае абурэньне нікому нічога не пашкодзіць, акрамя самому Рапэцкаму, бо яшчэ болей расшастае яго нэрвы і духовы яго стан.

Наколькі ня праў Рапэцкі і кіраўнікі „Права Працы", даўшыя месца вулічнай лаянцы, сьведчаць ніжэй друкаваныя лісты ад вязьняў.

„Ул. Гмыр, вязень сьледчы № 1377/27 Вастрог на Лукішках, Вільня.

Адміністрацыя час. „Сялянская Ніва".

„Паважаны Пане Рэдактар! Прыміце маё шчырае дзякуй за Вашую дапамогу. Вы падтрымалі ў цяжкую хвіліну мяне фізычна, яшчэ больш маральна, бо я бачу што ёсьць людзі, якія мне шчыра спачуваюць. Яшчэ раз дзякуй! Дазваляю сабе (выбачайце) папрасіць, Вас калі магчыма, пару кніжак, ёсьць ведама навуковых — калі ласка пазычце.

З пашанаю
Ул. Гмыр.

Лукішкі, 13.XI-1927 г."

А вось і другое:

„Ігнаці Зарэка. Вастрог Лукішкі. Вільня Н. А. 83/27 г.

Рэд. Беларускага Сялянскага Саюзу.

Зьвяртаюся з просьбаю да паважаных паноў аб ласкавую дапамогу, каб наняць адваката на абарону мяне 19 г. сьнежня перад акружным судом у Браславе, як абвінавачанага з арт. 130 і 101 К. К.

І. Зарэка.

7.XI. 1927 г."

Гэтакіх лістоў мы маглі-б надрукаваць і вельмі многа аднак-жа лічым непатрэбным, бо шкада займаць месца ў газэце.

І гэта ў лучнасьці з пісьмом пасла Барана, якое зьмешчана было ў адным з папярэдніх нумароў даволі правідлова сьведчыць аб тым маральным хворым стане Рапоцкага і кіраўнікоў „Права Працы", які яны паказалі чарговым выбрыкам проці „Сялянскае Нівы".

Аднак-жа паўтараем, што на Рапэцкага мы на'т і не абураемся... Ён ня вінават!... Віната тут тая злая сіла, якая папхнула гр. Рапэцкага да вулічнае лаянкі якою ён (ня ведама навошта?) імкнецца адхіліць усякую апеку над нашымі вязьнямі з боку беларускага грамадзянства. Хто прасіў Рапэцкага рабіць гэта і якое ён меў права — маральнае і юрыдычнае — хіба ведаюць кіраўнікі „Права Працы"?

Гаспадарскі аддзел.

Першая дапамога хворай жывёле.

У кожнай гаспадарцы, і нават досыць часта, здараюцца сярод жывёлы розныя хваробы. То жывёліна перастае есьці і стаіць, спусьціўшы галаву, то яна кашляе і хутка томіцца ў працы, або пачне кульгаць і часамі скача на трох нагах або ня можа расьцяліцца, ці часамі схопіць яе жывот і яна пачне качацца, ці задзержыца ў яе мача, ці абдуе жывот і шмат яшчэ іншых выпадкаў. Адным словам, няма месца ў жывёле, як і ў чалавека, якое не падлягала-б хваробе. Таксама, як няма хваробы, якая-б не пацягла за сабой большай ці меншай страты ў гаспадарцы.

Наш селянін хоць і прызвычаены хадзіць каля жывёлы, але вельмі часта ня ведае, як засьцерагчы яе ад хваробы, або што рабіць, калі жывёліна захварэе. Шукаючы парады, кідаецца ён ува ўсе бакі і слухае ўсялякіх забабонаў розных дурняў, як у баб шаптух, гэтак і розных самавукаў-канавалаў, якія яшчэ і дагэтуль па вёсках закручваюць галовы лёгкаверных нашых сялян і сваімі парадамі прынесяць людзям больш шкоды, чым карысьці.

Праўда, што ў гэтым сэнсе наш селянін знаходзіцца сягоньня ў трудным становішчы, бо у „нас" вельмі мала ня толькі вэтэрынарных дактароў, але няма і добрых фэльчароў, якія адны маглі-б даць праўдзівую раду, што і як рабіць з захварэўшаю жывёлаю. Вось дзеля чаго лічым за патрэбнае каб кожны гаспадар меў некаторыя веды аб хваробах больш сустракаючыхся ў яго жывёлах і аб першай дапамозе ёй, што часта можа паслужыць прычынай і поўнага выздараўленьня без спэцыяліста-вэтэрынара, да якіх часта нашым сялянам зьвяртацца немагчыма і па той прычыне, што яны занадта „шануюць сваю фатыгу", аплаціць якую ня кожнаму земляробу пад сілу.

Каб хоць крыху дапамагчы ў гэтай справе, мы тут задзержымся на больш распаўсюджаных хваробах, да якіх залічаем розныя віды кульганьняў.

Кульганьне. Кожная жывёла можа закульгаць пры зьвіхах, зломах, расьцягненьнях цягніц і суставаў, або проста пры зашыбах і ад розных іншых прычын.

Дазнацца з якое прычыны жывёла закульгала, бывае даволі трудна, як трудна бывае намацаць балючае месца дзе-небудзь у назе, ад якога жывёла кульгае. Вось чаму кожны раз лепей зьвярнуцца да вэтэрынара за парадай. Але часамі бывае патрэбна і самому гаспадару ўжываць тыя ці іншыя спосабы дапамогі каню або іншай жывёле, калі тыя закульгаюць.

Напершае трэба даведацца, на якую нагу жывёла прыпадае, а потым ужо шукаць прычыну хваробы і тое хворае месца, адкуль ідзе кульгавасьць.

Часамі не адразу і разьбярэш, на якую нагу жывёла кульгае. У такіх разох трэба глядзець ня так на ногі, як на галаву, бо конь хворы, напр., на *пярэднюю* нагу, *паднімае* кожны раз галаву тады, калі ступае на хворую нагу, а кульгаючы на якую-небудзь *заднюю*, *будзе спускаць галаву ў-ніз*, ступаючы на хворую нагу.

Дзеля гетата спачатку трэба папрабаваць кульгавага каня, правёўшы яго ступою, а потым крыху пагнаць і трушком, спачатку па мягкаму, а потым і па цьвёрдаму грунту.

Калі конь моцна паднімае і нібыта выкідвае нагу наперад — гэта сьведчыць, што боль дзесьці ў версі нагі; а калі конь асьцярожна прыступае і зьлёгку ставіць нагу на грунт і баіцца на яе абаперціся, дык можна думаць што хвароба крыецца ў нізе нагі.

Аднак, ня досыць яшчэ абглядзець хворую нагу, яшчэ патрэбна абмацаць яе рукамі, каб даведацца, ці ня мае яна дзе вопуху, ці ня гарачэйшая яна ў якім-колечы месцы, ці скардзіцца конь, калі прыціснуць яму ў якім месцы. А каб распазнаць хваробу ў капыце, патрэбна яшчэ папрабаваць капыт і абцугамі. Звычайна агляд хворае нагі пачынаецца з капыта і, раўнуючы хворую да здаровае нагі, шукаюць на ёй захварэўшае месца.

Досыць частаю прычынаю кульганьня бывае сплечаньне каня на пярэдняй назе і клубавое кульганьне — на задняй назе.

Сплечаньне бывае ад розных прычын: то ад збою, то ад расьцяжэньня плечавога сустава, ці ад застуды, ці апою і інш.

Калі конь сплечыцца, дык ён пачынае кульгаць так, што шагі хворае нагі робяцца карацейшымі, нага паднімаецца над зямлёю, так, што праз якую-небудзь перашкоду конь ня можа нават і пераступіць; з гары сплечалы конь заўсёды кульгае лепш, чым ідучы на гару; ён прысядае, калі яго крута павярнуць на хворую нагу. Стоячы-ж на месцы, такі конь выстаўляе хворую нагу наперад. Досыць часта ў хворым плячы ніякіх зьмен можна і не адшукаць. Але часамі, калі конь закульгаў толькі нядаўна, прымячаюць вопух і гарачыню ў плячы, а калі хвароба задаўнена, дык плячо пачынае ўжо ўсыхаць.

(Канчатак будзе).

Весткі з Краю.

Панскі спэктакль.

(Казяны, Браслаўскага пав.).

26 лістападу ў м. Казянах у памешканьні школы адбыўся польскі спэктакль.

Ад самага раньня ў назначаны дзень былі расклеяны плякаты, дзе вялікімі літарамі значылася: „Muzyka strunnego orkiestru, po przedstawieniu — zabawa taneczna". Дачакаліся вечара, пачалі прыходзіць людзі. З пачатку пазьбіраліся простанародзьдзе (пераважна моладзь), а потым— „паны", падпанкі і тутэйшая „інтэлігенцыя". Але, нажаль, для гэтых „вышэйшых" людзей ушо ня было білетаў. Тагды „кіраўнік" школы заявіў, каб усе, хто мае білеты 3-га мейсца вярнулі іх у касу. Праўда, многія вярнулі, а многа асталося на спэктаклі. Самопрадстаўленьне сяк-так адбылося. Па прадстаўленьні кіраўнік школы ўзабраўся на сцэну і абвясьціў, што цяпер пойдуць на „гуляньне" ў дом гр. Якімовіча. Уся публіка кінулася туды... Чакалі, чакалі, а пасьля дазналіся, што „orkiestra strunna" аказалася ў іншым памешканьні, дзе даўно ўжо танцуюць „паны" і „інтэлігенцыя".

Сялянская моладзь перайшла ў дом пана і, ведама, маючы білеты, пачала сьмела танцаваць. „Паном" і „інтэлігентам" гэта не падабалася і яны пачалі прасіць аб выхадзе, тлумачучы, што гэтая вечарына толькі для запрошаных. Але сялянская моладзь не ўступіла. Кіраўнік школы, бачачы, што яго ня слухаюць, кінуўся да аднаго хлапца біцца. Падняўся крык... Умяшаўся паліцыянт, назіраючы за парадкам, але яго пачаў лаяць самымі апошнімі славамі нейкі надлесны сторож... Паліцыянт на яго напісаў пратакол і... стала ціха. Танцуюць далей. Аж раптам гэты самы надлесны крычыць: „Panowie idźcie spać, nie marnujcie czasu, już zabawa" skończona". Сялянская моладзь разышлася, але адзін адважнейшы хлапец астаўся. Надлеснаму і гэта не падабалася. Праверыў білет у хлапца. Білет быў за злоты. „На табе",— кажа надлесны, — „два злоты, ідзі толькі спаць"! Хлапец ня ўзяў гэтых грошай і надалей астаўся. Вечарына закончылася а 5 гадзіне раніцы.

Браты! На што-ж нам хадзіць на польскія спэктаклі, каб там за нашы грошы намі пагарджалі, калі мы можам наладзіць свой спэктакль на сваей роднай мове. Трэба толькі закласьці гуртох Беларус. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Разьведчык.

Аб нашай моладзі.

(м. Лужкі, Дзісьненшчына).

Як прыемна чытаць у нашай газэце „Сялянская Ніва“, што ў рожных куточках нашае Бацькаўшчыны беларуская моладзь прачыхаецца ад векавечнага сну і энэргічна прыступае да культурна-асьветнае працы. Даведываюся, што ў іншых паветах Беларусі беларуская моладзь гуртуецца і ладзіць беларускія вечарыны-спэктаклі, публічныя лекцыі, арганізуюць гаспадарчыя і культурна-прасьветныя ўстановы, закладаюць гурткі Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, народныя дамы, чытальні, бібліатэкі і г. д.

У нашым-жа павеце беларуская моладзь у гэтай галіне працы зусім адстала. Асабліва-ж у м-ку Лужкі; — дык яна проста такі прадаўжае спаць. Праўда, хоць у Лужках ёсьць Гурток Бел. Інст. Гасп. і Культуры, але што з таго калі агул моладзі не праяўляе большае інтэнсыўнасьці, дык і быў наладжаны, толькі адзін спэктакль. Сорам! Сыпць моладзь і... адстала ад усяго, толькі не ад гарэлкі! Ад гарэлкі не адстаюць, атручваюцца ёю, разьбіваюць сабе галовы, цягаюцца па суседніх вёсках і нават... залазяць у чужыя хлявы па гусі! Сорам!

Маладыя Браты! Ганьба і сорам вам! Адумайцеся, што вы робіце!? Гляньце... зямля — у асаднікаў, край — марнуецца, народ — у нядолі, якая ўелася аж да касьцей! Ці бачыце вы гэта, ці думаеце як пазбыцца гэтага?! Гарэлка ў вас усё зацьміла!

Браты! Кіньце! Бярыцеся за родныя кніжкі і газэты! Вучыцеся!... Да працы на роднай ніве! Ёю здабудзеце вы сабе лепшую будучыню!

Змагар.

Цемната на вёсцы.

(в. Мароські, Маладэчанскага павету).

Ужо пачаліся доўгія зімовыя вечары, а да таго яшчэ пост. Што-ж робяць нашыя маладыя хлапцы. А вось што. Займаюцца самаю „найкультуральнейшаю“ працаю... Абы сьцямнела, зараз-жа зьбяруцца яны ў вадну хату і... даставшы з кішанёў карты, засядаюць амаль не да раніцы... Гуляюць у карты!... Рэжуць у „дзвацаць адно“, а ня ведаюць, што робіцца на сьвеце. А чаму? Таму, што на картах нічога не напісана, а намалёваны рожныя балванчыкі, пазіраючы на якія толькі вучышся, як ашукаць суседа... Карцёжная гульня і ёсьць самая дурная.

Моладзь! Кінь ты гэтыя дурныя гульні! Лепш, за тыя грошы, што аддаеце на карты, выпішце сабе сваю родную сялянскую газэту „Сялянскую Ніву“. З яе вы даведаецеся, што робіцца на Беларусі і на сьвеце. Залажэця гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры — ён пакажа вам іншую дарогу, дарогу да запраўднай культурнай працы, каторая разгоніць цемнату і можа... адаб'е ахвоту ад таго паскудзтва, катораму вы аддаецё ўсе свае маладыя сілы.

Дык да працы, хлапцы і дзяўчаты!

Закінуты.

„Культура“.

(вёска Гулі, Пастаўскага павету).

У вёсцы Гулі ёсьць школа, у каторай ужо чацьвёрты год, як вучыць адна і тая-ж „прафэсарка“, тры гады вучыла папольску у двух аддзелах, а гэты год, дзякуючы стараньням нашых бацькоў, адчынілі й родную Беларускую школу, чатырохаддзяловую. Але гэта толькі на паперы, бо мы, сяляне запраўднай нашай школы нідзе ня бачым. Мы думалі, што з адчыненьнем беларускае школы, пазбудземся і „прафэсаркі“. А сталася ня так, бо „прафэсарка“ прыбыла к нам ужо з новаю культураю, якую зараз-жа выявіла на адным грамадзяніну, у пастаці штукі з трох пальцаў, якая ў нас называецца „хвігаю“. У дадатак так „прафэсарка“ навучылася выкручваць вуснамі і выпускаць такія брыдкія словы, што рэдка хто патраціць з сялян.

Калі хто з грамадзян Беларусаў ня быў на такіх курсах, дык зварачвайцеся па вышэй пададзенаму адрасу да нашае „прафэсаркі“. Яна ўжо курс распачала!

Сын Гулеў.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі — сіла!

Сяляне! Запісвайцеся у Беларускі Сялянскі Саюз!

Да ўсіх Беларусаў!

Ня кожнаму можа ведама, як цяжка здабыць вышэйшую асьвету сыном нашае беларускае вёскі па прычыне сялянскай нашай беднасьці. Але кожны добра ведае, што беларуская вёска патрабуе шмат інтэлігенцкіх кваліфікованых сілаў. Сілы гэтыя растуць па меры атрыміваньня нашаю моладзьдзю высокае асьветы, як на Бацькаўшчыне, так і за яе межамі.

Мы — беларуская, студэнская моладзь, згуртаваная ў свой Беларускі Студэнскі Саюз Віленскага Унівэрсытэту імя Стэфана Баторага, ня маючы ніякага падтрыманьня прабіваем сабе шлях да навукі толькі сваімі ўласнымі сіламі, ды натугамі нашых бедных бацькоў жыхароў вёскі.

Каб мець магчымасьць утрымацца на гэтым шляху сваіх зусім незаможных калегаў-студэнтаў, якія мусяць дайсьці да пастаўленае перад сабою мэты, сярод нас паўстала думка зьвярнуцца да ўсіх сьвядомых Беларусаў і спачуваючага нам грамадзянства іншай нацыянальнасьці з заклікам прылучыцца да грамадзкага падтрыманьня нас пасільнаю матэр'яльнаю падмогаю, якая палегчыць нашае жаданьне азброіцца ведаю, гэтак патрэбнаю нам для будучае творчае працы на славу і карысьць Нашага Народу!

Ахвяраваньня падмогі просім перасылаць па адрасу: Wilno, Białoruski Związek Akademicki ul. Św. Anny № 2.

Старшыня Саюзу (—) Т. Куніцкі.

Сэкрэтар (—) С. Станкевіч.

Іншыя газэты просім перадрукаваць.

Куток сатыры і сьмеху.

Аб выхіхах „Права Працы“.

Прачытаўшы № 1 газэты „Права Працы“, пытаецца Міхась у Лукаша: чаму гэта гэтая „працоўная“ газэта нападае на Беларускі Сялянскі Саюз і „Сялянскую Ніву“ паміаючы і буржуеў, і капіталістых, і розных іншых:

— А чаму ты, — пытаецца Лукаш, — адзеў цяпер вось кажух?

— Бо марозна — адказаў Міхась.

— Дык дзеля гэтага і „Права Працы“ нападае на Беларускі Сялянскі Саюз і на „Сялянскую Ніву“, бо яны зьяўляюцца забойчым марозам для подлае працы паноў з пад „Права Працы“.

— Але-ж лаянка не кажух, — кажа Лукаш, — дык чаму-ж яны лаюцца?

— А чаму — пытаецца Міхась, — вядомая жывёліна брэша на таго, на каго гаспадар цкуецца?

— Таму што гэтакая ўжо яе доля — калі ня будзе брахаць, дык гаспадар ня дасьць косткі абгрызьці.

— Ну дык таксама і кіраўнікі „Права Працы“ калі ня будуць яны той жывёлаю, якая брэша, дык не атрымаюць касьцей і крошкаў з гаспадарскага стала.

* * *

„На палітычным гарызоньце нашай Рэчы Паспалітай пачынае ўсё болей і болей праясьняцца“ гэтак пісала газэта „Праца“ у № 6.

Прачытаўшы такія словы, Макар пытаецца ў Маланкі, што гэта значыць?

А той адказаў Макару.

— Гэта значыць тое, што ўсякую пісаніну, якая выходзіць з тэй экспозытуры, якая месьціцца на Віленскай вуліцы, у д. № 12, кв. 6, трэба разумець, ня гэтак як напісана, а наадварот: там пішуць шыфрам. Калі ня верыш, прачытай ў № 1 „Права Працы“, заметку „Прадвыбарная дэмагогія“, „Сял. Ніву“. Там рачова і прыкладна робяць націск на свой ляскаты язык, вострую галавасьць і даўсціпны нярозум, гэта сьцьвярджаецца.

* * *

У працягу некалькіх месяцаў ня выходзіць гумарыстычная часопісь „Маланка“. Да нас зьвярталіся з зыпытаньнем аб прычынах гэтага. Каб здаволіць тых, хто цікавіцца паведамляем:

„Маланка“ перастала выходзіць дзеля таго, што яе кіраўнік Янка зламаў свой гумар, працуючы над малюнкам, у якім ён выставіў „навучонага спадара“ — анёлкам, а аднаго з сэнатараў — Беларуса — маскалём.

Пасьля доўгае курацыі, калі гумар стаў папраўляцца, дык зьявілася абвестка, што быццам „Маланка“ ізноў будзе выходзіць. Але-ж гэта поўна ня хутка здарыцца, бо Янка пішучы фэльетон у газэту „Права Працы“ зламаў свой востры язык. Дык цяпер шукае кавалял, каб натачыць. Як гэта хутка яму ўдасца ня ведама.

НАШАЯ ПОШТА.

Чапулёнку. На прысланыя адрасы газэту пасылаем.

Семашкевічу. Просьбу споўнілі.

Закінутаму. з Маросек. Карэспандэнцыю памагчымасьці зьмесьцім. Пішыце далей.

Змагару. Карэспандэнцыю зьмесьцім.

Пл. Крэню. З прысланага матэр'ялу памагчымасьці скарыстаем.

Квактуну. Карэспандэнцыю атрымалі. Просім Вас абавязкова прыехаць на 28 сьнежаня ў Вільню.

М. Багану. Газэту ўвесь час пасылаем Вам па карце прэнумараты.

У. Гмыру. Газэту Вам пасылаем.

С. Сіняку. Газэту пасылаем Вам на Лукішкі.

Госьцю. „Дым зайшоў у вочы“ атрымалі, калі падойдзе — зьмесьцім.

Паплаўскаму. Адказ выслалі пісьмом.

Бочану Мікалаю. У справе неатрыманых нумароў падайце на пошту рэклямацыю.

Пятрукоўскаму Ів., Бучу Ал., Машэцкаму Н., Кеўру К., Жэмэтру П., Пачопку А., Волчыку Гр., Апанасіку М., Жэрко Яз., Шабяну Ю., Валуевічу А., Хвесеню Ів., Шчэрбе Ігнасю і Пятрусю, Бочану М., Лікшу В., Стохэлю Р., Слапку Б., Трусю М., Ждану М., Жотку Д. — газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Самайлюка Ал.—4 зл.; Ласкоўскага Ігн.—3 зл.; Рагулі Надзеі, Сенько Ал., Новіка С., Прытыцкага Я., Смыка Ів., Савіцкага Ів. — па 2 зл.; Бюро Абвестак Унгра — 1 зл. 80 гр.; Кіселя Т., Кірэйчука Я., Шкунцік Ніны, Булыга К. — па 1 зл.

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.